



Can'ca Söyleşi: Havacı Kadın Olmak! İlk Türk Kadın GyroCopter Pilotu Hatice Nur Gündoğdu

Can EREL
Uçak Mühendisi
can.ere@canerel.com.tr

Havacılık-uzay ve savunma endüstrilerinde 38 yıldır öğretim ve eğitimden teknolojiye, yönetimden iletişime geniş bir yelpazede hizmet eden bir uçak mühendisi olarak beni yetiştiren(ler)e vefa ve manevi borcumu hep hissettim!

...bu vefa duygusu etkisi ile, sahip olduğum bilgi, bilim ve deneyim ile yönetim, eğitim, iş/teknoloji geliştirme modelleri konuları, iki yol arasındaki yerimde sahip olduğum deneyimlerimin kültürel yansımalarını "**Can'ca Entelektüel Projeler**" başlığı altında topladığım ürünlerle açık kaynakta paylaşıyorum. Bu proje ürünleri kapsamında, meslek içi ve akademik yayınlar yapıyorum, çalıştay, sempozyum ve konferanslarda bildiriler sunuyorum, bir "**RainMaker**" olarak mesleki & sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirmeye de gayret ediyorum.

Söz konusu "**Can'ca Entelektüel Projeler**" içerisinde son birkaç yıldır birinin değeri ve çektiği dikkat hızla yükseliyor: "**...Kadın Yükselsin!**" sloganlı "**Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Projesi**"...

Neden "**Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Projesi**" Ürünleri?

Bu, benim için önce insanî ve sosyal bir gerek, ancak konunun yadsınamayacak matematik tarafı da var!



"Bir toplum aynı amaca bütün kadınları ve erkekleri ile beraber yürümez ise ilerlemesine teknik olarak imkân ve bilimsel olarak ihtimâl yoktur!"

~ Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

(Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s.153)

Yüce önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bu söyleminin de düşünce ve davranışımıza etkisi olmalı; toplumsal hayatta Türk kadını tarafından üstlenilen bazı önemli ve kritik roller gereği Türk kadını, bugün dünyanın bazı gelişmiş ülkeleri de dâhil olmak üzere pek çok ülkenin önündedir. Havacılık-uzay ve savunma endüstrilerinin temel özellikleri, sahip olunan teknolojiler, yapı, süreç ve ürünlerin küresel ilişkileri de dikkate alınır ise ekonomiye



etkisi nispeten yüksek bu endüstrilerde toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır

Diğer taraftan, havacılık ve uzay endüstrileri insan refahının gelişmesine katkısı olan önde gelen endüstrilerden...

...2020 yılında dünyadaki işlerin %80'inin STEM (*BTMM - Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik*) öğretim alanı ile ilgili olacağı öngörüsü ve mevcut durumda STEM kaynaklı işgücünde kadın oranının %14 olduğu tespiti var; bu nedenle havacılık ve uzay endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesi önem arz ediyor.

Bu nedenle, temel çaba kızlarımızın, kadınlarımızın ve özellikle kız çocuk sahibi ebeveynlerin bu konudaki farkındalığını geliştirerek çocuklarını havacılık ve uzay endüstrilerinde görev almak üzere STEM öğretim alanlarına yönlendirmesini sağlayacak ilgi ve isteği uyandıracak bilgilendirmeyi yapabilmek, bu endüstrilerde kadının hayati rolü ve katkıları olacağına ikna olmalarını sağlamak olmalı...

Bu temel amacı gerçekleştirecek çabalarım var. İlgili deneyim ve araştırmalarıma dayalı makalelerim, konferanslarım, konuşmalarım belli bir sistematik içinde gördüğüm ilgiye dayalı olarak kapsamı ve etkisi, farklı sektör ve iş kollarının da ilgisini çekerek gelişiyor.

...örneğin, geçen yıl savunma sanayimizin alanında ülkemizin gururu olmuş kuruluşlarına konferanslar sunmaya da başladım; yılsonunda da Türkiye Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği'nin bu çabalara gösterdiği ilgi, birlik yayını Moment-Expo'ya verdiğim "**Kadın Yükselsin!**" başlıklı söyleşiye dönüşen, bir sonuca ulaştı...

Bu yönde entelektüel çabalarım, eşim, kızım, kadın arkadaş ve meslektaşlarımla da çok güzel katkıları ile oluyor; ürünlerim çeşitlenerek gelişiyor...

...örneğin,

- Ulusal havacılığımızın gelişim sürecinde İLK UÇAN ve İLK UÇURAN olmuş öncü havacı kadınlarımızı araştırmalarımda tanıştığım, bu araştırma sonuçlarına göre hazırladığım "[Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını](#)" isimli konferansı,
- Kanada merkezli Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü tarafından,
 - İlk kadın pilotun lisanslandırıldığı 8 Mart 1910 gününün yüzüncü yıldönümü ile beraber (8 Mart haftası boyunca tüm dünyada farkındalık ve anma etkinlikleri olacak şekilde) her yıl düzenlenen "[Dünya Havacı Kadınlar Haftası](#)" etkinliklerine,
 - Havacılık – uzay alanında toplumsal cinsiyet dengesi konusunu uluslararası bir platformda ele alınmasını sağlayacak "[Toplumsal Cinsiyet Dengesi Sempozyumu](#)" sürecine,Türkiye ve Türkçe konuşan dünyada katılımın sağlanması ve geliştirilmesi,
- Havacılık ve uzay endüstrilerindeki kadınlarımızla mesleki gelişimleri ve deneyimleri konusunda söyleşiler,

Aralık 2013 sonrası "Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Projesi" ürünleri haline geldi... Bu makale de bunlardan biri ile ilgili; bir söyleşi...

Gökyüzü insanoğlunun ilk günden beri ilgisini çekiyor; aynı zamanda insanın doğa ile mücadelesinin en sürekli gelişen usulü havacılık...

...bazısı ona ulaşmak için uçmayı, bazıları uçurmayı deniyor; bir diğer kısmı ise gerçekleştirenleri izliyor..

Nerede ise insanlık tarihi boyunca erkeklere ait olan, erkeğin egemen olduğu alanda -hem de üst seviyede bilgi, ileri teknoloji uyumlu beceri gerektiren bir meslekle girebilmekte- yaşanan zorluklar yanında, sahip olunan heyecan ve başarının verdiği huzura yönelik bazı ipuçlarını alabileceğim pek çok öncü havacı kadın tanıyordum.



...her biri,

- Askeri havacılığımızın,



- Sivil havacılığımızın,



gelişim sürecinde İLK UÇAN ve UÇURAN olmuş...

...havacılık - uzay ve savunma endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesini geliştirme mücadelemde "Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü - Institute for Woman of Aviation Worldwide (iWOAW)" tarafından 2016 yılında "Dünyanın En Beğenilen Organizatörü" ödülü ile onurlandırılmama neden olan "Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını" isimli özgün araştırmalara dayalı konferansında kendilerini minnetle ve kıvanarak andığım ...

Bu öncü havacı kadından biri de Hatice Nur Gündoğdu idi...

...çocukluk ve gençlik ilgisi olan havacılık alanında,

- Farklı bir meslek kariyerini tamamlama gayretini destekleyecek maddi kaynak yaratmak amacı ile, iç hatlar trafik memurluğu gibi yer hizmetlerinden kabin hizmetlerine bir süreçte çalışmaya başlayan,
- Kendisini ilk öncü Türk havacı kadınları arasına sokan (amatör - sportif bireysel uçuşların hava aracı) GyroCopter ile tanışan ve pilotluk lisansını alan,
- Bu amatör faaliyetini hava fotoğrafçılığı ile süsleyen,
- Anadolu semalarından çektiği fotoğraflarını sosyal sorumluluk projeleri ile birleştirerek sergileyen,
- Kendi havacılık şirketini kurarak eğitim danışmanlığı veren, bazı yükseköğretim kurumlarımız ve havayolları işletmelerimizle proje ortak çalışmaları yapan,
- Havacılık kulüplerinin organizasyonlarına katılarak bilgi ve deneyimlerini gençlerle paylaşmaktan keyif alan,

sevgili Hatice Nur...

Ulusal havacılığımızın gelişim sürecinde İLK UÇAN ve İLK UÇURAN olmuş öncü havacı kadınlarımızı araştırmalarımda tanıştığım, bu araştırma sonuçlarına göre hazırladığım "[Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını](#)" isimli konferansında "İlk Türk Kadın GyroCopter Pilotu" olarak andığım sevgili Hatice Nur ile, kısa bir söyleşi yaptım...

...havacı kişiliği ve geçmişi yanında, havacılık ve uzay endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesini geliştirici bazı küresel faaliyetlere de dokunan...



...Havacı Kadın Olmak!

EREL: Havacılık alanı ve özellikle askeri havacılık alanı, erkeğin hâkim olduğu bir alan olarak bilinir; sizde havacılık ile ilgili farkındalık oluşturan, bu yönde önce rastsal ama sonrasında bir mesleki kariyere dönüşen karar(lar)ı vermenizi sağlayan süreç, etkileri ve yansımaları ile nasıl anlatılabilir?

GÜNDOĞDU: Havacılık kariyerime bundan yıllar önce liseden mezun olduğumda, eve Hava Harp Okulu'ndan gelen mektupla başlayabilirdim aslında ama ağabeyim asker olduğu için bana bu eve bir asker yeter dedi ve “orası kadınlara göre bir yer değil!” diye anlatmaya başladı. Tabi ki bende üniversiteye gitmeye karar verdim.

İşte kısa bir özet; kadının askeri havacılıkta yer almasını bu kadar kolay caydırıcılıkla engelleyebiliyorlar.

Ağabeyime kızamıyorum; çünkü o, asker ve bir erkek gözüyle orada pilot vasfıyla bulunsa da kadına bakış açısının değişmediğini iyi bildiği üzere beni mutsuzluktan ve zorluklardan korudu kendine göre.

Sivil Havacılık sizin de bildiğiniz üzere zaten askeriye'den gelen birçok havacının bulunduğu bir mecra, doğal olarak erkek hâkim bir ortam.

Zor olanı seven ve mücadeleci karakterim bunun yanında inatçılığım ve kadın erkek eşitliğine dikkat çeken biri olmam havacılığa duyduğum tutku ve heyecan beni öncelikle havaalanında çalışmaya ve kendimi geliştirerek buralara kadar havacı bir kadın olarak getirdi.

Bir kere adım attınız mı havacılığa sizi öyle içine hapsediyor ki, vazgeçemiyorsunuz; bende ilk olarak havaalanında yer hizmetlerinde çalışarak adım attığım bu mesleğe tutkuyla bağlandım... Ve bu engin deryada kendime çeşitli kariyer hedefleri belirleyip imkânları da kendi çabalarımla yarattım.



Uçmaya başladığım o ilk gün dedim ki, bulutların üzerinde bir ofisim var; başka bir yerde bu denli mutlu olamam. Gökyüzü benim iş yerim ve ofis manzaram sürekli değişen güzelliklerle dolu... İşte kendimi bulduğum yer; gök kubbenin altı...

EREL: Değerli kadın meslektaşlarımı gördüğümde, onları dünyaya getirip büyüten ana ve babaya, yetiştiren saygın okullarımıza, yapılarında onlara kariyer fırsatı tanıyan şirketleri, toplumsal cinsiyet dengesini gelişmesi yönünde haklı bir gururu yaşamamızı sağlayan düş ve düşün sahiplerini, emeğini katarak, destekleyerek bu süreci oluşturup geliştirmekte olanları Can-ı gönülden tebrik etmek isterim... Bu kariyer sürecinde aldığınız kararlar ve sürdürdüğünüz gelişimde,

- Ebeveynleriniz ve aile üyeleriniz,
- Okullarınızdaki öğretmen ve öğrenci arkadaşlarınız,
- İşyerinizdeki yönetici, meslektaş ve arkadaşlarınız,

ile ilgili ilişki ve iletişim süreçlerinde sizi engelleyen veya teşvik eden sınırlar arasında neler yaşadınız?

Yer hizmetlerinden uçuş-kabin hizmetlerine, eğitim danışmanlığına çalışma alanlarınız, amatör olarak yaptığınız GyroCopter pilotluğunuzda maruz kaldığınız olumlu ve olumsuz etkileri dikkate alarak kadının bu alanlarda (mesleki ve amatör) faaliyetleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

GÜNDOĞDU: Hayatınızı yönlendiren ve anlam katan, sizi siz yapan değerlerinizdir. Ailem bana bu değerleri edinmemi ve geliştirmemi sağlayarak büyük ölçüde katkıda bulunmuştur; ancak, havacılık kariyerimin başlangıcında az evvel anlattığım durumdan da anlayacağınız gibi ailemden bir destek görmedim. Göremezdim de; çünkü, yeterli bilgilerinin olmadığı kulaktan dolma bilgilerle bilinmez bir sektöre yönlendirmek onlar için tehlikeliydi. Ama işin içinde olup benim ne kadar mutlu ve azimli olduğumu gördüklerinde beni desteklemeye başladılar. Hatta kız kardeşimi de bu mesleğe yönlendirdiler.

Kız kardeşim, sadece gözlemleriyle, işimi ne kadar çok önemseydiğimi ve sevdiğimi fark edince bana günün birinde “bende senin gibi kabin memuru olmak istiyorum” dedi. O sırada, iş uçaklarında daha çok uçuş asistanı olarak görev alıyordum, kabinde. Kendisine, önce görünenin dışında mesleğin zorlukları ve detaylarına değindim. Bu işi cân-ı



gönülden sevmezse eğer sadece kazanç için meslek olarak benimseyemeyeceğini anlattım. Ayrıca kadın olarak havacılıkta yaşayabileceği zorluklardan ve kendini ispatlayarak bir havacılık kariyeri yapmasının uzun zaman alacağını söyledim. Kız kardeşim de, benim gibi kabin memuru olmadan evvel, hiç uçak ile yolculuk yapmamıştı. Ben belki de uçuş korkusunun olabileceğini ve bunun da kabin memuru olabilmesini engelleyeceğini belirttim. Yine de denemek istediğini söyledi ve ilk öğrencim oldu.) Şimdi ise THY’de ve her yıl en iyi kabin memuru ödülü alıyor onunla gurur duyuyorum.

Trafik memuru ya da kabin memuru olarak çalıştığım işlerde yöneticilerim ve meslektaşlarım bakış açısı yine kadının yerinin en fazla kabin olabileceği kanısıydı; ama başarılı kadın pilotlarımızla anlayışın değişmesini başardık başardık, zamanla. Aslında, bizi körükleyen de aslında bu bakış açısı ve anlayış oldu. Teşekkürler:)



Mesleğe yönelik eleştirmek istediğim durum, yetiştirilmesi gereken hangi alanda olursa olsun, sonuçta havacıdır; öncelikle aşılması gereken idea budur. Çünkü havacılık disiplinli ve kontrollü davranmayı, çok yönlü yaşamayı gerektirir. Bir teknisyeni ya da bir yer görevlisini yetiştirirken de öncelikle havacı olmalarını sağlamalıyız. Havacılığa adım atmak isteyen genç kadın arkadaşlarımızı bu mesleği yapan kişiler bile



desteklemiyor ve doğru yönlendirmiyorlar. Mesela, ben şu an görevdeki onlarca kabin memuru yetişmesine destek ve vesile oldum naçizane; ancak, bu genç meslektaşlarım ilk danışanım/öğrencim olarak benimle tanıştıklarında adeta bilgi karmaşasında kaybolmuş ya da tamamen masalsı hikâyelerle gelmişlerdi. Kendileri ile beraber olduğumuz süreçte, bugün meslektaşımız olan bu genç kızlarımız yer hizmetlerinden kabine ve oradan pilotluğa uzanan kariyerimden etkilenmiş, kendileri de bu anlamda cesaretlenmişlerdi. Hep derim; “ben yaptıysam, bunu herkes başarabilir!”...

EREL: Yaşanmışlıklarınızı dikkate aldığınızda,

- Başarabildiklerinizin daha iyisini yapabileceğinizi,
- Başaramadıklarınızın etken sebeplerini minimize edecek kaldırarak,

neler yapılırdı?

Bu konuya bir “Alınan Ders(ler)” mantığı ile bakarak,

- Devlete ve otoriteye,
- Kendinize,
- Ebeveynlerinize
- Öğretmenlerinize ve öğretmenlerinize,
- Yöneticilerinize ve iş arkadaşlarınıza,

düşen görev ve sorumluluklar neler olabilir; özetleyebilir misiniz?

GÜNDOĞDU: Gönüllü olarak, eğitim kurumlarının konferans ve konuşma davetine icabet ettiğimde, geçmişimi düşünerek paylaştıklarım var. Havacılık kariyerine sahip olmak ve bu kariyerdeki imkânları kullanmanın, kısaca havacı olmanın tek yolunun askeri havacılıktan geçmediği gibi... Ancak, eğitim kurumlarına bilgi desteği sağlayan bir organizasyon, hatta (Google gibi) bu kadar etkili arama motorları benim yetişme dönemimde olsaydı daha da iyi bir kariyer yapabiliirdim.





Keşke 'pilot' denildiğinde insanların aklına ilk gelen havayolu veya askeri pilotlar olmasa... Ben havacılığın içindeyken bile çok geç fark ettim, sportif ve genel havacılığı... Çünkü bir elin parmakları kadar kadın pilot yoktu sportif havacılıkla uğraşan güzel ülkemde. Ben de biraz ürkerek de olsa, misafir uçuşlarla microlight ve gyrocopter gibi hava araçlarına ısınarak bu işi yapan ilk kadınlar arasında yerimi aldım. Bu cesaretle havacılık dergilerine yazı yazmaya ve bu işi ben başardıysam pek çok hemcinsimin de başarabileceğini anlattım, televizyon programlarında ve gazetelerde havacılığın deneyimlemekte olduğum süreçlerini ve kadınların bu süreçlerde neler yapabileceğini elimden geldiğince anlattım. HNG Havacılık olarak, ilk girişimcilik deneyimimin de sebebi budur; daha çok kadın havacıyı aramızda görmek.

Şu bir gerçek ki kadın olarak, onca yıllık havacılık tecrübem de olsa, camiada tanınan biri de olsam, halen cinsiyet faktörünün olumsuzluklarını yaşamaktayım. Mesela, sohbet ettiğiniz yeni tanıdığınız biri sizi ilk önce 'gerçekten pilot musunuz?' sorusuyla karşılıyor. Çünkü inanamıyorlar. Ya da uçuşta çok kulak misafiri olduğum bir durumdur; ki, üzülerek söylüyorum 'Pilotun kadın olduğunu bilseydim bu uçakla seyahat etmezdim' diyenler... Hatta çok yakın bir arkadaşım bile bir gün birlikte uçalım dediğimde, "önce sen bir uç; ben izleyeyim..." demişti. Bu durumdan ziyadesiyle etkilenmişim. Diyorum ya, sadece hırslandırıyorlar beni:) Daha iyisini başarırsam, bu başarıda katkıları olacak!

Havacılıkta kadınsanız becerileriniz, kaç dil bildiğiniz, akademik kariyerinizim ilgi odağı olmadığı sır değil! Takdir edilmeniz, desteklenmeniz ve teşvik edilmeniz bir yana, bazen "...keşke erkek olsaydım!" bile dedirtiliyor... Kabin memuruysanız, maalesef mobbing ve hatta yaptığınız iş dolayısıyla, bazı yakıştırmalara daha fazla maruz kalabiliyorsunuz. Öyle ki, hizmet ettiğiniz bazı misafirleriniz sizinle flörtöz konuşabilmekten çekinmeyebiliyor... Erkekmeniz üzerinizdeki üniforma kurumu, gücü ve otoriteyi temsil ederken, kadınsanız çoğu halde üniformanın çekiciliğinize katkısı ile ilgileniliyor... Bir gün teknisyen arkadaşlarımızın erkek bir pilot ile sohbetine şahit oldum; ondan korkuları ile otoritesine saygı duydukları o kadar açıktı ki...Oysa kadın bir pilot iseniz, birçok konuda eksik olduğunuzdan tutun da teknik detaylardan ne anladığınıza varan eleştirilere doğrudan muhatap olabilir, arkanızdan bu yönde yapılan dedikoduların kulağınıza geldiğine şahit olabilirsiniz...

Bu konuyu kadın meslektaşlarımla konuşuyoruz. Çoğunlukla maskülen tavırlar takınmak durumunda kaldıklarını yoksa söz dinletemediklerini söylüyorlar. Ben kadınlığımdan ödün vermenin gerekmediğini düşünüyorum. Sadece, kendinizi kanıtlamak biraz zaman alıyor ve sabır istiyor. Ojeli eller ve fönli saçlarla bakımlı bir halde hava aracımızın yanına gelip tüm detaylarıyla harici kontrol yaparken, teknik konularda bilgi alış verişi yaparken, yağ kontrolü yakıt ikmali gibi bizim yapamayacağımızı ya da yakışmadığını düşünenlere karşı kendimiz



yaparak hem keyif alıyor hem de kanıtlamış oluyoruz, kendimizi. Bir süre sonra da gereken o saygınlığı kazanıyorsunuz ve erkek egemen bu dünyada kabul görüyorsunuz.

Türkiye'de bazı kadın pilot adaylarından hava aracı temin edip uçamadığı, kadın pilot olduğunda sanki iki kez düşünüldüğü yönünde...Hemcinsim bazı pilot adayları erkek eğitmenin kadın pilot adaylarıyla uçarken çok daha temkinli oldukları yönünde değerlendirmeleri var; bu tedirginlik özellikle de ilk yalnızlarda daha da belirginleşebiliyor... Çok şükür ki, saygıdeğer eğitmenim Emekli Albay İbrahim Dinçer bu tip önyargı ve yaklaşımlardan çok uzak, havacı kadınları destekleyen kıymetli biriydi. Bu vesile ile tüm eğitmenlerime saygılarımı sunuyorum; bana öğretip sürekli beni teşvik ettikleri için...

EREL: Güney Afrika Ekonomik Kalkınma Örgütü (MEDO), 2020 yılında işlerin %80'inin STEM (BTMM - Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik) öğretim alanı ile ilgili olacağı öngörüsü ve mevcut durumda STEM kaynaklı işgücünde kadın oranının %14 olduğu tespiti ile, daha fazla Afrikalı kadını STEM alanında öğrenime teşvik edebilmeyi amaçlamış...

Siz, hem de mesleki ve hem de amatör-sportif faaliyetleri olan bir havacı kadın olarak kızı olan ebeveyn ve velilere, STEM alanı ile ilgili ve yetenekli olan, hatta amatör havacılık faaliyetleri ile ilgilenmek isteyen genç kızlarımıza ve kadınlarımıza neler söylemek istersiniz?

... ki, öğretim ve kariyer beklentileri, hatta amatör tutkuları desteklensin; insanlığın gelişmesini sağlayacak, 4. Endüstri Devrimi ve sonrasında en temel ve kritik gerekli işlevleri gerçekleştirecek kariyer alanlarına yönelmelerine olanak verilsin?

GÜNDOĞDU: Genç kızlarımızın ebeveynlerine seslenme fırsatım olmuşken demek isterim ki: 'Eğer havacılık sevdası damlamışsa kızınızın yüreğine, bunu deryalara dönüştürmesine izin verin. Destek verin ki, kanatlansın meleğiniz ve onunla gurur duyduğunuzu her zaman hissettirin.' Çünkü bu öyle bir sevdadır ki asla zamanla erimez, kaybolmaz. Kadının havacılığa katacak çok fazla değeri ve rengi var; hepimiz ayrı bir rengiz, semalara uzandığımızda gökkuşağı kadar izlemesi keyifli...



Mesleğimizin en belirgin koşulu 'önce emniyet' esastır. Bu meslekte hem kendini geliştirme fırsatlarına sahip olacak ve aynı zamanda hayatına havacılıktan çok değer de katacak. Destek olun, araştırın, danışın onları doğru eğitimlerle ve eğitimcilerle ülkemizdeki kıymetli eğitimcilerimizin hünerlerini deneyimleme fırsatları yaratın.

Dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de havacılık festivalleri var. Bu organizasyonlara katılın, ona cesaret verin ki, emniyetle uçuşsunlar, emniyetle uçursunlar...

Gönül ister ki, ülkemizde STEM alanında ilgisi ve yeteneği olan genç kızlarımız eğitim ve öğretim alanında teşvik edilsinler, hatta kendilerine



maddi destek de sağlansın. Deneyimlerimle diyebilirim ki, en büyük sıkıntı maddi yetersizlik. İnsan, kendi başına kişi bir yere kadar ilerleyebiliyor ve desteklenmediği takdirde, gelişim duruyor; hatta zamanla tıkanıyorsunuz, bir noktada.

Havacılık ile ilgili daha kapsamlı mesleki ve sivil toplum örgütlenmeleri, dernekler kurmalı, eğitim ve kariyer anlamında, gençlerimizi yönlendirmeli ve eğitimleri destekleyen fonlar oluşturmamız.

Bu konuda kendi olanaklarımla yapmaya çalıştıkları da var. Mesela, hava fotoğrafları sergilerimle hali hazırda havacılık eğitim kuruluşlara destek olmaya çalışıyorum. Dediğim gibi tek başıma bir yere kadar ilerleyebiliyorum ancak ben de durma noktasındayım. Çünkü yeteri kadar destek ve teşvik bulamıyorum.

EREL: Kanada merkezli Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü (Institute for Woman of Aviation Worldwide - iWOAW) tarafından havacılık – uzay alanında toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesi amacı ile bu endüstrilerde kadın sayısı ve seviyesini artırmak için dünya genelinde organize edilen "[Dünya Havacı Kadınlar Haftası](#)" bu yıl 6-12 Mart 2017 arasında... Son üç yıldır bu hafta kapsamında tüm dünya ile beraber Türkiye'de de gerçekleştirilen etkinlikler ve sonuçları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

...bu vesileyle belirtmek istediklerim de var... Dünya Havacı Kadınlar Haftası'na kişisel bir katkı olarak, "[Can'ca Dünya Havacı Kadınlar Haftası Rehberi](#)" dokümanı hazırlamış ve Ekim 2016 ayından itibaren Türkçe konuşan dünyada ulaşabildiğim örgütler ve bireylerle paylaşmaktayım; sizinle de paylaşmıştım. Bu rehber dokümana yönelik önerileriniz yanında bu yıl kızlarımızda ve kadınlarımızda daha fazla havacılık farkındalığı sağlayacak ve tüm dünyada ülkemizin daha iyi temsil edilebileceği etkinliklerin bu hafta boyunca düzenlenmesi konusunda da öneri ve değerlendirmenizi öğrenebilmekten mutluluk duyacağım

GÜNDOĞDU: *Öncelikle havacılık duayenlerinden olan Can Erel'e, size teşekkür etmek istiyorum. Havacılıkta kadının önemine dikkat çeken, havacılık ve uzay alanında cinsiyet dengesini kurma çabasında desteklerini ve emeğini ortaya koyan, bizlerle tek tek ilgilenip teşrik-i mesai bulunan ve kıymet veren biri olarak sizi tanımaktan memnuniyet duyuyorum.*

Son 3 yılda ülkemizde de sayenizde desteklerinizle bilinir hale gelen ve etkinlikler düzenlenerek kutlanan 'Dünya Havacı Kadınlar Haftası' bence halen gereken ilgiyi ve desteği yeterince görmüyor. Tanıtımı konusunda tüm havacılara ve havacılıkla ilgisi olan herkese görevler düşüyor; imkânları ve olanakları artırmak konusunda da keza öyle. Hiç bir şey yapamasa da fikir olarak ya da mevcudiyetiyle desteklemeli tüm meslektaş ve ilgidaşlarım. Bu etkinlikler haftası bizleri gelecekte çok daha ileriye taşıyacak yeni nesillerin gelişimi ve farkındalığı için düzenleniyor. Hem keyifli hem de çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Tüm hava aracı sahiplerini bu konuda desteğe bekliyorum. Hafta boyunca eğitim kurum ve kuruluşları yöneticilerini, bünyelerindeki çocuklarımız ve gençlerimizi ilgili etkinliklere yönlendirmelerini ve katılımlarına destek olmalarını rica ediyorum.



Ülkemizi bu anlamlı hafta da temsil edecek etkinliklere kişisel olarak da katkı sağlayacağımı ve genç kızlarımıza havacılık kariyerleri ile ilgili her zaman gönülden destek olduğum gibi bu haftada da destek olacağımı belirtmek isterim. Hazırlamış olduğunuz rehber çok büyük bir emeğin ürünüdür, bizlere ışık tutuyor, ülke genelinde genç kanatlarımızın destek bulacağı etkinlikler düzenlenebilmesini temenni ediyorum, bu yıl rekor kırmak dileğiyle...

EREL: Kanada merkezli Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü (Institute for Woman of Aviation Worldwide - iWOAW) tarafından, aynı (ilgili endüstrilerde kadın sayısı ve seviyesini artırma) amacı ile bu yıl, ilk defa 24-26 Mayıs 2017 günü Vancouver - Kanada'da "[Toplumsal Cinsiyet Dengesi Sempozyumu](#)" da düzenliyor. Havacılık - uzay endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesini geliştirme temalı bu sempozyumda "Dünya Havacı Kadınlar Haftası" etkinlikleri ile ödül kazananların ödül ve hediyeler de sahiplerine sunulacak. Öncü Türk havacı kadınlarımızı temsilen de konuşmacı ve katılımcı olmasına çabaladığım bu sempozyum ve sonuçları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

GÜNDOĞDU: *Emeği geçen etkinlik sahibi Türk havacı kadınlarımız ve destekçileri bu yılda hak ettikleri ödülleri alırlar umarım; fark yaratan ve farkındalık kazandıran çabaları destekliyorum. Çabalarınız takdire şayan. Sonuçları konusunda bu yıl çok daha umutluyum en çok etkinlik ile başarı sağlayacağımıza inanıyorum.*

EREL: Son olarak, havacılık alanında toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesine yönelik değerlendirme ve önerilerinizi (aile kurumu, yakın çevre, ilgili öğretim ve eğitim kurumları, "meslek" ve "kadın" odaklı örgütlenmeler, araştırma merkezleri, endüstride yer alan kümeler, kurum ve kuruluşlar, otorite ve devlet kurumları) açısından da duyabilmek isterim...

GÜNDOĞDU: *Havacılıkta ve diğer alanlarda da toplumsal cinsiyet dengesinin eşitlenmesinde en büyük çaba devlet kurumlarımıza ve bu mesleği canı gönülden yapan bizlere düşüyor. Otorite ve ilgili devlet kurumlarımızın sivil havacılık bölümlerinin doğru ve gerekli alt yapıya sahip oluşumu ve gelişimine katkıda bulunmaları gerekmektedir, hala pilotaj bölümü olan üniversitelerde uçamayan, kabin memuru olarak mezun olup da tek bir uçak malzemesi göremeyen öğrencilerimiz var.*

Hali hazırda sivil havacılıkla ilgili kapsamlı bir yayınumuz bile yok. Çocuklarımız havacılığı ulaşılmaz görüyor, hedeflemekte zorluk çekiyorlar. Bu güzel kariyer alanının ulaşılabilir olduğunu göstermeli, onları doğru bilgi ve teşvikle doğru yönlendirmeliyiz.

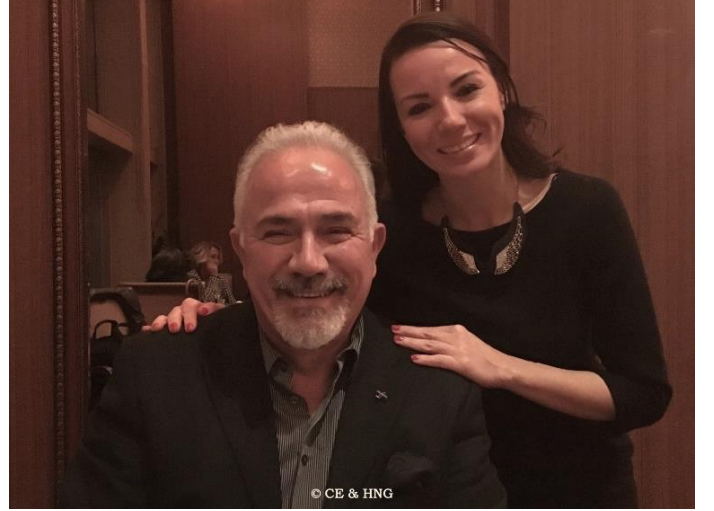
Tüm okullarda havacılık ile ilgili kulüpler oluşturulup, bu kulüpler okul yönetimi, sivil ve sportif havacılık otoriteleri, meslek kuruluşları tarafından desteklenmelidir.

Eğitmen ve öğretmenlerimizin, Ata'mızın 'İstikbal göklerde dir!' sözünün derin anlamını genç ve gelecek kuşaklara kavratmaları için çabalamaları gerekliliktir.



Meslek edindirme kurslarında havacılık eğitimleri de verilmeli, havacılığın bir yaşam şekli olduğu kavratılmalıdır; genç yeteneklere ve bu alandaki girişimcilere teşvik mevzuatında yer verilmeli ve maddi olarak desteklenmelidirler

Ve son olarak da amatör havacılar ve sportif havacılık konusunda paylaşamam gereken var... Güzelim ülkemizde, uçacağımız ve minimum ihtiyacı karşılayabilecek hava parklarından yoksun olmamız ve bürokrasi en büyük engeller. Umut ediyorum kısa sürede bu engeller de kaldırılır.



Daha çok uçmak ve uçurmak dileğiyle size tekrar tekrar teşekkürlerimi sunuyorum.

Ne ilave edebilirim ki, sevgili Hatice Nur'un dilek ve temennilerinin gerçekleşmesi umudunu paylaşarak bu güzel söyleşiyi, başta havacılık alanına ve işlevlerine yönelmelerini beklediğim kızlarımızın ve kadınlarımızın ve daha da önemlisi onları cesaretlendirerek destekleyebilmelerini sağlayacak ebeveynleri olmak üzere havacılık ve uzay alanına ilgi duyanların okumaları dilemekten...

... ve kendisine bu samimi cevapları için teşekkür etmekten başka...

Ve bu güzel ve anlamlı vesile ile belirtmek istediğim bir konu var... MSB Bakanı IŞIK'ın bugün yaptıkları açıklama ile "[2017 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi \(ÖSYS\) Kılavuzu](#)" içinde yer alan "*Hava Harp Okuluna sadece erkek adaylar alınacaktır. Bu nedenle kadın adayların başvurusu kabul edilmeyecektir.*" ifadesinin sehven yapılmış bir hata olduğuna emin oldum; şimdi, bu yılın bu ifadenin kısa sürede düzeltilmesini ve bu yıl Hava Harp Okulu'na rekor sayıda kızımızın başvurarak aday olmasını umut ediyorum...

Ulusal havacılık-uzay ve savunma endüstrilerinde toplumsal cinsiyet geliştirilmesi, toplumumuz ve değerli ebeveynlerinin de destekleri ile kızlarımızın ilgili öğretim programların dikkate alarak bu dinamik ve geleceği parlak kariyere yönelime güdülenebilmesi ve sonuçta sağlanacağına emin olduğum gelişimin keyfini de yüce Türk milletinin sürebilmesi umudu ile...



Kaynakça :

1. Can EREL; "[Can'ca Türkiye'de, Endüstrinin Gelişiminde İz Bırakanlar](#)"; ISBN 978-605-125-753-2; Mart 2014.
2. Can EREL; "[Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını](#)"; Konferans; 2 Aralık 2013.
3. ÖSYM & YÖK; "[2017 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi \(ÖSYS\) Kılavuzu](#)"; Ankara; 3 Ocak 2017.